

2019./2020. mācību gada Latvijas Atklātās lingvistikas olimpiādes otrās kārtas uzdevumu atrisinājumi

1. uzdevums

Lai atrisinātu uzdevumu, jāpamana šādas regulāras skaņu atbilstības (V = jebkurš patskanis):

spāņu		portugāļu
ue	→	o
V₀ (n/l) V₀	→	V₀
V₀ (n/l) V₁	→	V₀V₁

Atbildes:

andar	andar	staigāt
buena	boa	laba
corona	coroa	kronis
dolor	dor	sāpes
moneda	moeda	monēta
remar	remar	airēt
saludar	saudar	sveicināt
luna	lua	mēness*
general	geral	vispārējs

*(sk. franču *lune*, itāļu *luna*, krievu *луна*, atvasinātos angļu *lunar* un latviešu *lunārs*, *lunātisms*, *utt.*)

2. uzdevums

1. oroz
2. serok
3. serok oroz (<i>burt.</i> "2 + 1")
4. serok a serok (<i>burt.</i> "2 + 2")
5. baņid oroz (<i>burt.</i> "viena roka")
6. baņid oroz da oroz (<i>burt.</i> "viena roka un viens")
7. baņid oroz da serok
8. baņid oroz da serok oroz
9. baņid oroz da serok a serok
10. baņid serok (<i>burt.</i> "divas rokas")
11. baņid serok da oroz
12. baņid serok da serok
13. baņid serok da serok oroz
14. baņid serok da serok a serok
15. baņid serok da faud oroz (<i>burt.</i> "divas rokas un viena kāja")
16. baņid serok da faud oroz da oroz
17. baņid serok da faud oroz da serok
18. baņid serok da faud oroz serok oroz
19. baņid serok da faud oroz serok a serok
20. baņid serok da faud serok (<i>burt.</i> "divas rokas un divas kājas")

3. uzdevums

Akanu valodā darbības vārdu formu ar nozīmi "atkal" (jeb t.s. iteratīvo formu) veido ar reduplikāciju jeb vārda pilnu vai biežāk daļēju atkārtošānu. Turklāt to var pielietot vairākas reizes, paspēcinot nozīmi ("atkal un atkal"): uzdevumā tikai divas reizes, teorētiski neierobežoti, bet realitātē līdz pat trim (piem. **sòrí celties** → **sòrísòrísòrísòrísòrísòrì celties atkal un atkal un atkal**)

Reduplikācijas mehānisms ir atkarīgs no darbības vārda pamatformas tonālās struktūras.

Apzīmējumi: A = jebkurš patskanis; C = jebkurš līdzskanis; O = vārda atlikusī daļa

Pamatforma	Iteratīvā forma
CÀÓ	CÀÓ-CÀÒ
CÁ ₀ (Ó)	CÀ ₁ -CÁ ₀ (Ó), kur <ul style="list-style-type: none"> • ja $A_0 \in \{o, u\}$, $A_1 = u$ • ja $A_0 \in \{a, e, i\}$, $A_1 = i$
CĂC	CĂC-CĂC

Turklāt notiek šādas skaņu izmaiņas:

wC → C

?C → C

ŋd → nn

1.jautajums.

27. **dǒŋ** – gāzelēties // переваливаться

28. **pám** – šūt // шить

29. **sów** – noķert // ловить

30. **pàtirípàtirìw** – slīdēt atkal // скользить снова

2.jautajums.

31. nākt – **bá**

36. traucēt atkal – **hiháw**

32. staigāt atkal – **nànténàntèw**

37. pavadīt atkal – **pìpírì**

33. pagriezt atkal – **dǎnnàŋ**

38. celties atkal un atkal – **sòrísòrísòrísòrì**

34. lauzt atkal – **pàípài**

39. atgriezties atkal un atkal – **sìnsánsìnsàn**

35. apgaismot atkal – **sùsó?**

4. uzdevums

Nigērija

1. Nigērija vai Nigērija ir valsts Rietumāfrikā. 2. Tajā dzīvo 180 miljoni cilvēku no vairāk nekā 300 ciltīm. 3. Nigērija savu neatkarību ieguva 1960. gadā no Lielbritānijas koloniālās varas. 4. Nigērija robežojas ar četrām valstīm: no ziemeļiem ar Nigēru, no austrumiem ar Čadu un Kamerūnu, no rietumiem ar Beninu, un no dienvidiem ar Gvinejas līci. 5. Lagosa kādreiz bija galvaspilsēta un valdības mītne, bet 1991. gadā Abudža kļuva par Nigērijas galvaspilsētu.

Nigēra

6. Nigēra ir viena no Rietumāfrikas valstīm. 7. Tā robežojas ar septiņām valstīm (Nigēriju, Lībiju, Alžīriju, Mali, Burkinafaso, Beninu, Čadu). 8. Tajā dzīvo 17 miljoni cilvēku. 9. Un tajā ir astoņas ciltis. 10. Tās ir: hausi, džermi, fulani, buzi, kanuri, arābi, tubi un gurni. 11. Nigēra ieguva neatkarību 1960. gadā no Francijas koloniālās varas.

Hausu valoda

12. Hausu valoda ir lielākā un visplašāk lietotā Āfrikas valoda*. 13. Tajā runā vismaz 80** miljoni cilvēku. 14. Hausu valoda ir kļuvusi par *lingua franca* (saziņas valodu) miljoniem cilvēku, kuri nav hausi (desmit valstīs) Āfrikā. 15. Valstis, kurās izmanto hausu valodu: Nigērija, Nigēra, Kamerūna, Čada, Benina, Burkinafaso, Gana, Togo, Sudāna, Kotdivuāra.

Hausi

16. Hausi ir tauta, kas dzīvo Nigērijas ziemeļrietumu daļā un Nigēras dienvidrietumu daļā. 17. Vismaz 50** miljoniem cilvēku hausa ir dzimtā valoda.

18. arewa ziemeļi // север	27. goma desmit // десять
19. kasa valsts // страна	28. tamanin astoņdesmit // восемьдесят
20. kabila cilts*** // племя	29. Faransa Francija // Франция
21. harshen valoda // язык	30. dari simts // сто
22. amma bet // но	31. miliyan miljons // миллион
23. shekara gads // год	32. Hausawa hausi //(народ) хауса
24. ko vai, jeb // или	33. al'umma tauta*** // народ
25. ba ne, nav // не	34. cikin iekšā // в
26. yamma rietumi // запад	35. su tie, viņi // они

*Ar šo apgalvojumu gan varētu pastīdēties, jo [svahili valodā](#) runā vairāk par 100 miljoniem cilvēku. Iespējams, tādēļ [Vikipēdijas raksts par hausu valodu](#) kopš uzdevuma sastādīšanas laika tika vairākkārt rediģēts.

**Šie skaitļi arī, visticamāk, kaut arī ne stipri, bet ir pārspīlēti.

***Ar maksimālo punktu skaitu tika novērtētas arī sinonīmiskas atbildes

5. uzdevums

1. jautājums:

13. Es viņu^(vīr.) piesēju. // Я привязал его.
14. Viņš jūs ienīda. // Он ненавидел вас.
15. Viņa mūs ienīda. // Она ненавидела нас.
16. Mēs saķeram paklāju. // Мы схватили ковёр.
17. Jūs piesienat viņa suni. // Вы привязываете его собаку.
18. Balss radīja mūziku. // Голос создал музыку.

2. jautājums:

19. naħraq il-faħam tagħhom
20. il-qtates tagħha jaqbdu sieqek
21. tobghod dnubna
22. satar iż-żiemel tiegħi
23. ix-xemx ħarqetkom

3. jautājums:

1. Tu viņu^(vīr.) saķer. // Ты хватаешь его.
2. Viņa viņu^(vīr.) saķer. // Она хватает его.

4. jautājums:

Teikuma struktūra:

Teikumiem maltiešu valodā ir SVO struktūra (priekšmets jeb subjekts - izteicējs - papildinātājs jeb objekts). Teikuma objekts netiek īpaši marķēts.

Darbības vārdi:

Darbības vārdu sakne sastāv no trim līdzskaņiem, C-C-C (NB: zemsvītras piezīmē ir dots, ka **gh** ir viens burts). C – līdzskaņi saknē, V – patskaņi. Dotajiem darbības vārdiem tagadnes patskaņi (V) var būt **a** vai **o**, taču katram darbības vārdam tie ir identiski visās tagadnes formās.

	Pagātne	Tagadne	
Pers.	Vsk.	Vsk.	Dsk.
1	CCaCt	nVCCVC	nVCCCu
2	CCaCt *	tVCCVC	tVCCCu
3vīr	CaCaC	jVCCVC	jVCCCu
3siev	CaCCet	tVCCVC	

*pelēkā krāsā iekrāsotā forma uzdevumā neparādās.

Lietvārdi:

Maltiešu valodā lietvārdu piederību var izteikt divos dažādos veidos: pievienojot piedēkli lietvārdam, vai ar palīgvārdu.

Uzdevumā ir dotas divas lietvārdu grupas, kurām piederības konstrukciju veido ar galotni, kuru pieliek pašam lietvārdam (jeb šie lietvārdi ir [neatsvešināmi](#)).

Ķermeņa daļas		Abstraktas lietas	
asinis	dem	zināšanas	gherf
aste	den	skaistums	gmil
balss	lehen	viedoklis	raj
<u>kāja</u>	<u>sieq</u>	<u>grēks</u>	<u>dnub</u>

Pārējiem lietvārdiem piederību veido ar palīgvārdu **tiegh-** vai **tagh-**. Palīgvārds seko piederošajam objektam. Zemāk tabulā ir dotas visas iespējamās piederības konstrukciju formas.

	1. vsk.	2. vsk.	3vīr. vsk.	3siev. vsk.	1. dsk.	2. dsk.	3. dsk.
Ar palīgvārdu	tieghi	tieghék	tieghu	taghha	taghna	taghkom	taghhom
Ar galotni	-i	-ék	-u	-ha	-na	-kom	-hom

(!) Tabulas trešajā rindā esošās galotnes arī var tikt pievienotas darbības vārda galā, tādējādi funkcionējot kā teikuma objekts (piem. **rbatt es piesēju** → **rbattu** es piesēju **viņu**)

Artikuli:

Lietvārdiem, kuriem netiek pievienota galotne, ir noteiktais artikuls (kā angļu "the"). Atkarībā no sākotnējā līdzskaņa artikuls var mainīties.

	<u>Labiāls*</u>	<u>Koronāls*</u>	<u>Velārs*</u>	<u>Glotāls*</u>
Lietvārda pirmais līdzskanis	m, b, <u>f</u>	t, s, x, l, <u>ž</u>	k	q
Artikuls	il-	iC**-	il-	il-

** "iC-" apzīmē, ka līdzskanis artikulā sakrīt ar lietvārda pirmo burtu.

*Protams, uzdevuma risinājumam nav jāzina šī terminoloģija. Maksimālā punktu skaita iegūšanai pietika pamanīt vai nu to, ka visi lietvārdu pirmie līdzskaņi, kuri izraisa artikula asimilāciju (jeb maiņu no il- uz iC-) ir līdzīgi viens otram (sk. izrunas aprakstus zemsvītras piezīmē!), vai nu to, ka to izrunā, atšķirībā no pārējiem līdzskaņiem, ir aktīvi iesaistīts mēles galiņš (pieskaroties zobiem vai aukslējām).